

OPATŘENÍ REKTORA

č. 232/2023

VYUŽÍVÁNÍ UMĚLÉ INTELIGENCE PŘI TVORBĚ PÍSEMNÝCH PRACÍ

Článek 1 Obecná ustanovení

1. S ohledem na aktuální vývoj zejména generativních nástrojů umělé inteligence (dále jen „AI“) a nástup jejich běžného využívání v širokém spektru lidských činností, a to včetně jejich využívání ve výuce a při studiu, vydává rektor Ostravské univerzity (dále jen „OU“) toto opatření rektora (dále jen „opatření“) upravující základní pravidla pro využívání AI při studiu a tvorbě písemných prací na OU.
2. Toto opatření se vztahuje na veškeré práce studentů, tedy zejména práce závěrečné (disertační, diplomové, bakalářské), semestrální a seminární (dále jen „písemné práce“).
3. Toto opatření upravuje mimo odstavce čl. 2 odst. 2. výhradně pravidla pro využívání generativních nástrojů AI. Pro ostatní nástroje je toto opatření užito přiměřeně v částech, které ostatní nástroje AI výslovně zmiňují.
4. Toto opatření využívá pro zjednodušení ve svém textu generického maskulina.

Článek 2 Základní pojmy

1. Nástroje využívající AI se dělí na nástroje **generativní a ostatní**.
2. Mezi ostatní nástroje AI řadíme například nástroje, které mohou provádět překlady, jazykovou kontrolu, kontrolu stylistiky, vylepšování textů apod¹., nebo efektivní prohledávání souvisejících vědeckých publikací a zdrojů². Pokud to není vyžadováno charakterem oboru (např. výjimečně filologické obory) a současně vedoucí práce toto explicitně neuvede ve svém zadání, není jejich použití nutné deklarovat, specifikovat, popisovat, ani se na souhlas s jejich užitím tázat. Výjimku tvoří specifikace zadání od vedoucího práce, která musí být transparentně a prokazatelně předána studentovi před započítáním tvorby písemné práce.
3. Generativní nástroje AI, kterými jsou například nástroje pro generování obrázků³ nebo nástroje pro generování textů⁴, jsou zpravidla pouze „naučené“ např. generovat

¹ V době vydání OR např. Writefull, Grammarly nebo Google Translate.

² V době vydání normy např. Elicit.

³ V době vydání OR např. Midjourney nebo Jasper

⁴ V době vydání OR např. ChatGPT, Bing nebo Deeply

texty na základě matematických vazeb mezi slovy nebo většími celky textů. Toto platí i o generovaných referencích.

4. Referenci je myšlen odkaz na zdroj, ze kterého bylo čerpáno. Tyto reference mohou být AI pouze generovány, tzn. že AI často nečerpá z žádných zdrojů a negeneruje nutně reference, na kterých probíhalo učení. Může vygenerovat odkaz na zdroj, který neexistuje. Pokud už AI vygeneruje odkaz na dílo, které existuje, nemusí toto dílo obsahovat pasáž, fakta či argumentační oporu pro text, který nástroj AI vygeneroval. Tento fakt je nutné brát v potaz s maximální vážností a s plnou odpovědností, blíže viz Článek 4.
5. Autorem je označována osoba, která zpracovává písemnou práci v souvislosti se studiem nebo při obdobné činnosti (př. zpracování práce v rámci celoživotního vzdělávání; zpracování rigorózní práce).

Článek 3

Pravidla kybernetické bezpečnosti

1. Při registraci do nástrojů AI a poskytování informací nástrojům AI si musí uživatelé být vědomi toho, zda neposkytují citlivé informace o jiných osobách a tím porušují obecná nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), případně nevznikají bezpečnostní rizika pro OU (narušení bezpečnosti sítě).
2. Při registraci do AI nástrojů uživatelé souhlasí s podmínkami formulovanými poskytovateli. Uživatel by si tedy měl prostudovat podmínky a zjistit, zda jeho osobní údaje budou využívány jinými stranami nebo zda se mohou dostat k nepovolaným osobám.

Článek 4

Základní zásady, principy a závazná pravidla pro práci s AI

1. Cokoliv, co není explicitně zakázáno, je povoleno, což se vztahuje i na užití nástrojů AI. Uvedené platí za předpokladu korektního a otevřeného přístupu v souladu s akademickou integritou.
2. Jakákoliv forma netransparentního chování založena na vydávání cizího díla za své nebo snaha o uvedení vedoucího práce, dalších hodnotících osob a orgánů v omyl, je chápána jako podvod.
3. V případě, že autor používá při tvorbě písemné práce nástroje AI, je povinen se seznámit s principy a základy fungování a užívání dotčeného nástroje AI.
4. Autor by měl být kritický vůči výstupům AI. Je zodpovědný za kritické zkoumání a ověřování informací získaných prostřednictvím AI. Použití těchto technologií při psaní písemných prací musí být prováděno s maximální odbornou péčí a kontrolou. Autor musí vygenerovaný výsledek pečlivě prozkoumat, kriticky zhodnotit a upravit, protože AI může generovat výstupy, které nejsou správné, jsou neúplné, jsou zkreslené nebo založené na oborových stereotypch.
5. Materiál vygenerovaný nástrojem AI není samotnou závěrečnou prací nebo její částí (např. kapitolou). Je jen a pouze vstupním podkladem pro autora, který o to víc musí dbát na pochopení a ověření faktů, což vyžaduje důslednou práci s tímto materiálem při jeho úpravě a ověřování.
6. Je vhodné využívat potenciál AI pro sběr dat a informací. Tyto informace je autor povinen samostatně ověřit, kreativně je zpracovat a parafrázovat.
7. Základním pravidlem, které platí pro všechny nástroje AI je, že autorem je jen a pouze autor sám, nikoliv nástroj, který používá. Za dílo odpovídá autor v plném rozsahu, neboť použití nástroje AI bylo jeho svobodným poučeným rozhodnutím. Tedy jak u tzv. ostatních nástrojů AI, tak i při použití generativních nástrojů, nelze argumentovat, že

nějakou formulaci, překlad, anebo odkaz na primární zdroj, převzal autor z automatizovaného nástroje, aniž by si jej prověřil.

Článek 5 **Reference / Citace**

1. Autor, který k tvorbě své písemné práce využije v souladu s tímto opatřením nástroje AI generující textový nebo obrazový materiál, je musí deklaratorně uvést. Povinné je uvedení krátké deklarace s výčtem použitých nástrojů a jejich účelů ve spojení s prohlášením autora, že si je vědom výhod i potenciálních limitů použití těchto nástrojů, celé dílo pečlivě zkontroloval, upravil a s plnou autorskou odpovědností jej odevzdává. Deklarace obsahuje nejméně tento text:

„Při přípravě této práce autor(ka) použil(a) [NÁZEV NÁSTROJE / SLUŽBY] za účelem [DŮVOD]. Po použití tohoto nástroje/slужby autor(ka) obsah podle potřeby zkontroloval(a) a upravil(a) a přebírá plnou odpovědnost za obsah závěrečné práce“.

2. V případě, že k tomu vedou odborné a oborové důvody, lze na základě instrukcí od vedoucího práce, které musí být studentovi předány předem srozumitelnou a prokazatelnou formou, oprávněně požadovat větší podrobnost než ve výše uvedené deklaraci. Typickým důvodem pro tento požadavek je zejména situace, kdy samotné užívání a funkčnost nástrojů AI je předmětem zkoumání popisovaným v písemné práci, nikoliv snaha studentům užití nástrojů bez objektivní příčiny komplikovat.
3. Tyto podrobnější deklarace užití AI mohou být od rámcové podoby, kdy student uvede, které pasáže byly zpracovány nástrojem umělé inteligence a jeho určením, až po podobu podrobnější s uvedením, jaké základní úkony byly nástroji AI jím jakožto autorem zadány. I při této maximální formě deklarace se však jedná pouze o rámcové sdělení. V žádném případě není po studentovi požadováno, aby uvedl detailní sekvence tzv. promptů (požadavků, zadání) a odpovědí nástroje na ně.

Článek 6 **Obhajoba práce**

1. Součástí obhajoby písemné práce je vždy a zejména posouzení:
 - a. faktografické správnosti a vyhodnocení úrovně porozumění tématu;
 - b. logické konzistence, kvality kompozice textu a schopnosti kritické analýzy včetně srovnání s obsahem skutečných primárních zdrojů, na které je v práci korektně odkazováno;
 - c. schopnosti zformulovat správné a logicky opodstatněné závěry;
 - d. schopnosti obhájit obsah díla např. i v kontextu odlišných teoretických a metodologických přístupů.
2. Povinnost studenta obhájit tvrzení v písemné práci je obecně platná a není tedy dotčena ani faktem, že tvrzení získal při práci s AI. Poruší-li student pravidla stanovená tímto opatřením, a to zejména jeho čl. 4, bude toto posuzováno obdobně jako by se jednalo o plagiátorství.

Článek 7

Závěrečná ustanovení

1. Toto opatření nabývá účinnosti dnem jeho vydání.
2. Toto opatření se vztahuje na studenty OU a osoby v obdobném postavení jako jsou účastníci kurzu celoživotního vzdělávání, uchazeči přihlášení ke státní rigorózní zkoušce nebo zahraniční studující na výměnném pobytu, zaměstnance OU.
3. Výkladem tohoto opatření a aktualizací jeho znění a příloh pověřuji prorektora pro vědu a uměleckou činnost.

V Ostravě dne 24.11.2023

doc. Mgr. Petr Kopecký, Ph.D., v.r.
rektor OU

Zpracoval: doc. RNDr. Martin Štěpnička, Ph.D., prorektor pro vědu a uměleckou činnost

Rozdělovník: Portál OU;
Studenti OU a osoby v obdobném postavení (účastníci kurzu celoživotního vzdělávání, uchazeči přihlášení ke státní rigorózní zkoušce nebo zahraniční studující na výměnném pobytu);
Zaměstnanci OU.